

عرفان

از دیدگاه قرآن، روایات و عارفان

سلسله درس‌هایی

راجع به عرفان از دیدگاه قرآن، روایات و عارفان

و توضیحی لازم راجع به عرفان نظری و عملی

استاد محمد حسین ابراهیمی

پدید آورنده: ابراهیمی، محمد حسین.

عنوان: عرفان از دیدگاه قرآن، روایات و عارفان

تکرار نام پدید آور: محمد حسین ابراهیمی

مشخصات نشر: قم: تأمین، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص

بهاء: ۶۰۰۰۰ ریال :

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۴۷-۶۷-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیر نویس

موضوع: عرفان

موضوع: عرفان - جنبه‌های قرآنی

موضوع: عرفان - احادیث

موضوع: عرفان - کلمات قصار

رده شکر: ۲۶۱۳۹۰.۴ الف/ BP۲۸۶

رده رادیویی: ۲۹۷/۸۲

شماره کتابخانه ملی: ۱۹۵۲۸۵۸

عرفان از دیدگاه قرآن، روایات و عارفان

مؤلف: استاد محمد حسین ابراهیمی

نشر: تأمین

طرح جلد و صفحه‌آرایی: سجاد خلیلی

چاپخانه: زیتون

نوبت و سال چاپ: اوّل ۱۳۹۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۴۷-۶۷-۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

قم، خیابان صفاییه، کوچه ۲۶، کوی نبوی پلاک ۱۶

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۴۳۰۲۰ فاکس: ۰۲۵۱-۷۷۴۹۲۰۵

فهرست مطالب

مقدمه‌ی هیئت مؤسسه ۱۵

مقدمه مؤلف ۱۷

بخش اول: عرفان، معانی و مراحل آن

فصل اول ۲۵

راه معرفت ۲۷

مراتب علم عرفان ۳۰

عرفان از جمله علوم انسانی است ۳۲

عرفان عروس علوم ۳۲

لفظ عرفان در منابع دینی از جمله قرآن ۳۳

عرفان ۳۵

فصل دوم ۳۷

عرفان در روایات ۳۹

رسیدگی به نفس ۴۱

چشم برزخی ۴۲

دو شاخه‌ی عرفان و تصوف ۴۴

فصل سوم ۴۷

حقیقت و کشف اسرار ۴۹

تعریف عابد و زاهد و تفاوت آن دو ۵۰

عُرُفا و برخی از اهل صوفیه ۵۱

تفاوت دیدگاه ها ۵۲

تعریف عارف و فیلسوف ۵۳

فصل چهارم	۵۷
اصول عرفان	۵۹
عشق	۶۵
تعریف عشق	۶۶
جذبه‌ی عشق	۶۸
فصل پنجم	۷۳
آیات و روایات عرفانی	۷۵
عرفان، در سیره‌ی عملی علی بن ابی طالب (ع)	۷۵
رنگ خدایی	۷۶
نور اشراقی	۷۷
آیاتی دیگر	۷۸
شهود عرفانی	۷۹
مبانی عرفان در قرآن	۷۹
آیا کسی می‌تواند به مقام عبودیت برسد؟	۷۹
آیات آفاقی و انفسی یا عرفان آفاقی و انفسی	۸۰
زندگی همراه با اختناق روحی	۸۰
نتیجه	۸۳
چرا آیات خدا را فراموش کرده؟	۸۳
عده‌ای فقط به دنیا بسته می‌کنند	۸۴
مراد از لقاء پروردگار چیست؟	۸۵
آیا خداوند دیده می‌شود؟	۸۶
نظر عرفا راجع به سته آیام	۸۸
نظام قادریّت و نظام مدیریّت	۸۹

جهان هستی و مقام و مراتب آن	۹۰
منظور از سته ایام در دیدگاه عرفا	۹۱
امانت چه بوده؟	۹۳
آیهی امانت	۹۴
نفس ناطقه چیست؟	۹۵
کلمات	۹۶
موضوع عرفان آیات جنگ بدر	۹۷

بخش دوم: عرفان از دیدگاه عارفان و غیره

فصل اول	۱۰۱
راز و رمز	۱۰۳
برخی از اصطلاحات عارفان و صوفیان	۱۰۵
عارفان ملامتی	۱۰۵
مدیریت زمان در میدان عرفان	۱۰۶
حال و مقام	۱۰۷
غیبت و حضور	۱۰۷
خواطر	۱۰۸
قلب، روح، سِر	۱۰۹
اقسام روح یا نفس	۱۱۱
روح و نفس در اصطلاح عرفا	۱۱۲
توضیح بیشتر راجع به نفوس	۱۱۳
سِر	۱۱۵
فصل دوم	۱۱۷
عرفان و تصوف اسلامی و تفاوت آن‌ها	۱۱۹

۱۲۰	آیاتی از قرآن که به زهد توصیه می‌کند.....
۱۲۳	زهد زمینه‌ی تصوّف.....
۱۲۴	راه و رسم عارف.....
۱۲۴	عطّار و عرفان.....
۱۲۵	صورت‌های مثالی.....
۱۲۶	عوالم در اصطلاح اهل عرفان.....
۱۲۷	عالم انسان کامل.....
۱۲۹	علّت آفرینش ممکنات.....
۱۳۱	خالق و مخلوق.....
۱۳۳	عالم ملکوت.....
۱۳۵	درجات وجود به بیانی دیگر.....
۱۳۵	معنای قوس نزول و قوس صعود.....
۱۳۷	فصل سوم.....
۱۳۹	عقاید عرفا و صوفیه درباره‌ی نبوّت.....
۱۴۰	نخستین آفریده شده در عالم وجود.....
۱۴۱	عالم مثال.....
۱۴۲	احتیاج مردم به نبوّت.....
۱۴۴	نظر حکما و عرفا راجع به فهم قرآن.....
۱۴۵	شریعت و اهل کشف و اهل تفقّه.....
۱۴۶	ولایت.....
۱۴۷	اقسام ولایت.....
۱۴۷	تفاوت در استنباط.....
۱۴۸	فنا و بقا.....

۱۴۹.....	عَلَّامَه طباطبائی و معنای فنای ذاتی.....
۱۵۰.....	عَلَّامَه مجلسی و فنا.....
۱۵۱.....	فصل چهارم.....
۱۵۳.....	شروط فنا و مقامات.....
۱۵۴.....	درجات فنا.....
۱۵۵.....	قطب کیست؟.....
۱۵۷.....	سیر انسان کامل از نظر عرفا.....
۱۵۸.....	عرفا همه چیز را در نفس می بینند.....
۱۵۹.....	نظر ملاصدرا در این خصوص.....
۱۵۹.....	وجود شخصیت.....
۱۶۱.....	اعیان ثابتہ.....
۱۶۳.....	مبدأ آفرینش در این دیدگاه.....
۱۶۴.....	رابطه ی خلق، عقل و خلقت جهان چگونه است؟.....
۱۶۵.....	نظر افلاطون.....
۱۶۷.....	مُثل افلاطونی.....
	بخش سوم: ذات و صفات خداوند
۱۷۳.....	فصل اول.....
۱۷۵.....	نظام هستی با یک امر خلق شده.....
۱۷۸.....	اصطلاح راجع به مقام ذات.....
۱۸۴.....	مقام احدیت، واحدیت، الوهیت و تفاوت آن ها.....
۱۸۵.....	صفات جمالی و جلالی.....
۱۹۰.....	صفات نبوتیه و سلبيه.....
۱۹۱.....	چکیده ی آن چه گفته شد.....

فصل دوم ۱۹۳

۱۹۵ معنای اسماء الحسنی^۱ به طور اختصار

۱۹۵ آخذ و واحد

۱۹۸ برخی از اسماء خداوند محور قرار گرفته‌اند

۲۰۰ برخی از جمله های قرآنی از نظر اسماء الحسنی^۱ عام است

۲۰۱ معنای احد و واحد همان بود که گذشت

۲۰۲ صفت علیم، قادر، قدیر

۲۰۴ رحمان و باری

۲۰۵ محیط

۲۰۶ معنای «ذُو الطَّوْلِ وَ ذُو الْقُوَّةِ»

۲۰۷ متعال رفیع الدرجات

۲۰۸ رحیم و زیر مجموعه‌ی او

۲۰۸ مُجِیب

۲۰۹ ذُو العرش

فصل سوم ۲۱۳

۲۱۵ ذات خدا برای انسان قابل درک نیست

۲۱۶ ملاحظه ذات خدا با صفاتش

۲۱۷ اسم رحمان

۲۱۹ نفس مُنطَبِعِه

۲۱۹ هیولای کلیه

۲۲۰ روح، قلب، عقل

۲۲۱ انسان کامل

۲۲۳ غماء

۲۲۴	تقسیم عالم
۲۲۵	عالم غیب
۲۲۶	اسم و مستی
۲۲۷	منشاء اسماء و الفاظ
۲۲۸	مقام نبوت و ولایت
۲۲۹	ولایت خاصه
۲۳۰	ولایت تا روز قیامت باقی است

بخش چهارم: گفتار عارف سبزواری

۲۳۳	فصل اول
۲۳۵	مباحث عرفانی در تفسیر مواهب
۲۳۷	چکیده
۲۴۱	فصل دوم
۲۴۳	محقق سبزواری و مباحث عرفان
۲۴۳	عرفان
۲۴۴	مراحل دریافت عرفان
۲۴۷	قلب، جایگاه محبت
۲۵۳	ذکر و دعا
۲۵۹	نوع معیت خداوند با مؤمنان عارف
۲۶۰	بحث عرفانی راجع به نور
۲۶۳	حقیقت نور
۲۶۴	اقسام نور
۲۶۶	توسل به تقوی

۲۶۹	فصل سوم.....
۲۷۱	گذشتن راه عرفان، از قرآن.....
۲۷۲	ارتداد یکی از موانع عرفان.....
۲۷۳	نماز عامل نور عرفان.....
۲۷۴	بازگشت به عدم.....
۲۷۶	درجات ایمان.....
۲۷۷	حج عارف.....
۲۷۹	اقامه‌ی نماز.....
۲۸۰	تجلیات ذات خداوند.....
۲۸۲	ریاضت نفس برای استقامت.....
۲۸۳	شهوت، حجاب ظلمانی.....
۲۸۵	درگیری عقل و فطرت با حجابها.....
۲۸۶	مقام و مراتب علما.....
۲۸۷	نماز، عبادتی روحانی.....
۲۸۸	تجلی معشوق بر عاشق.....
۲۹۰	فیض خاص.....
۲۹۱	اهمیت سکوت و عدم پرسش.....
۲۹۳	اصول عرفان.....
۲۹۵	فصل چهارم.....
۲۹۷	اصطلاحات عرفانی.....
۲۹۷	پیر مغان.....
۲۹۸	بزم.....
۲۹۸	تجلی.....

۲۹۸	ترسا و ترسا بچه
۲۹۸	خرابات
۲۹۹	خال
۳۰۰	خط
۳۰۰	خمار و باده فروش
۳۰۰	دیو مغان
۳۰۱	رند
۳۰۱	ساقی
۳۰۲	ساغر و صراحی
۳۰۲	شاهد
۳۰۳	شراب
۳۰۳	عشق
۳۰۴	غمزه و کناره بوسه
۳۰۴	قلندر
۳۰۴	کلیسا و کُنشت
۳۰۵	زلف
۳۰۵	مَع و مَع بچه
۳۰۵	راز و رمز

مقدمه‌ی هیئت مؤسسه

مؤسسه‌ی فرهنگی هنری دارالتفسیر قرآن در راستای پژوهش قرآنی خود موفق به تحقیق عناوینی شده است که هم اکنون برخی از آن‌ها به زیور طبع آراسته گردیده است. بعد از آن که ترجمه‌ی کل قرآن کریم و چاپ آن به اتمام رسید، به تفسیر و تحلیل قرآن کریم پرداخته که اینک بیست درصد از کل آن انجام گرفته است.

در خلال مباحث تحقیقی و تفسیری، برخی از مباحث اعتقادی که نوعی با تفسیر هم‌خوانی داشته و در عین حال استفاده‌ی عموم از آن‌ها راحت‌تر بوده چاپ شده است و آن به شرح زیر است:

۱- فضیلت قرائت سوره‌ها و آیات قرآن کریم، به این صورت که از سوره‌ی حمد تا سوره‌ی ناس فضائل قرائت آن‌ها گفته شده است.

۲- اسم اعظم در قرآن و روایات، به این معنا که در قرآن کریم به اسم اعظم به طور غیر صریح و به اسماء الحسنی به طور صریح اشاره شده که در این کتاب به آن پرداخته شده است.

۳- عرفان از دیدگاه قرآن و روایات که ملاحظه می‌فرمایید. امید است در خلال تفسیر کل قرآن کریم برخی از این مباحث که خارج از تفسیر است، آماده‌ی چاپ و در دسترس عموم قرار گیرد.

هدف کلی مؤسسه، ارائه‌ی تفسیر قرآن به صورت ادبی و علمی و تاریخی است در عین این که از جامعیت تفسیری برخوردار بوده و با زبانی شیوا و روان که از خصیصه‌ی مؤلف است عرضه گردد. البته مؤسسه در راستای اهداف خویش افرادی را هم آموزش داده و کلیت ارشاد و تبلیغ را مد نظر دارد با توجه به این که مؤسسه باور دارد اول تدبیر، سپس عمل و آن گاه باید تبلیغ و ترویج قرآن باشد. مؤسسه فرهنگی هنری دارالتفسیر قرآن، این اثر را به اهل عرفان تقدیم می‌دارد.

مؤسسه فرهنگی هنری دارالتفسیر قرآن

